

ДАНИЦА ОТАШЕВИЋ

УДК: 027.52(497.11)"2010"

Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис”, Чачак**ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА
„ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС” У 2010. ГОДИНИ**

Сажетак: Читалачка породица Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис” бројала је у 2010. години 6.314 чланова и увећана је у поређењу са претходном годином за 881 читаоца. Књижни фонд Библиотеке увећан је за 6.227 књига и броји 136.266 публикација. Кроз одељења Библиотеке прошло је 108.008 посетилаца, а чланством је обухваћено 5,39 одсто становника општине. Читаоци су прочитали 137.750 књига, 19.826 новина и листова и 392 часописа, што са 62.000 посета сајту, 8.100 услуга у интернет клубу, посете културним догађајима и другим програмима Библиотеку чини највише коришћеним локалним сервисом са више од 300.000 пружених разних врста услуга.

Укупан приход установе био је 28.179.000 динара, од чега је буџет града обезбедио 24.507.000 динара (86,97%), Министарство културе 1.132.000, донација Чачанске банке а. д. била је 50.000, а сопствена средства 883.000 динара. Фонд за личне дохотке 27 запослених био је 17.945.922 динара, а за остваривање програма, набавку књига и опреме уложено је 4.304.167 динара (17,56%). Библиотека је успешно реализовала све програме и увођењем новог програма COBISS укључила се у узајамну базу Народне библиотеке Србије.

Кључне речи: извештај о раду, финансирање библиотеке, Градска библиотека, 47. Дисово пролеће, коришћење библиотечке грађе, завичајно одељење, директор

Улагање у људске ресурсе треба да буде најзначајнија инвестиција сваког друштва које брине о свом народу и будућности. Једну од важних карика у ланцу очувања националног идентитета, просвећености, образовања и културног развоја представљају библиотеке. Значај ових инсти-

туција као чувара знања и онога што је створио људски ум, препознат је још у древна времена Египта, Месопотамије, Грчке и Рима. Библиотеке преко којих се прикупљају и чувају вредности прошлости, утичу на развој садашњости и припремају генерације за будућност. Оно што сакупе и сачувају библиотеке, остаје као сведочанство о постојању једног народа и његове културе. Посебно је важно да свака градска, општинска, месна, па и школска библиотека, брине о завичајном наслеђу, баштини свог краја и људи, јер је то чини препознатљивом у корпусу националног, општедруштвеног и планератног културног добра.

Предвођена овим постулатима и позитивним законским прописима, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис” у Чачку настоји да својом делатношћу на пољу библиотечко-информационе делатности, културе и очувања завичајног наслеђа високо позиционира Чачак на културној мапи Србије и то из године у годину успешно постиже. Пратећи савремене токове модерног библиотекарства у свету и најбоље што може да понуди српско библиотекарство, лепеза делатности Градске библиотеке се непрестано проширује, „отвара” према корисницима, што није увек довољно препознато и финансијски подржано од оснивача и ресорног министарства или друштвене заједнице.

Градска библиотека је у 2010. години остварила свој план у потпуности: успешно обавила Законом о библиотечкој делатности прописане обавезе прикупљања, чувања и давања на коришћење књига и друге библиотечке грађе, обављала надзор и давала стручну помоћ свим библиотекама у Моравичком округу, благовремено поднела извештаје о свом раду Министарству културе, Народној библиотеци Србије и другим институцијама, као и комисијама за пројекте и надзор. Улога Градске библиотеке огледа се и у „доприносу угледу и развоју града” кроз организацију „Дисовог пролећа” и друге културне програме и објављивање више публикација.

За рад Библиотеке у 2010. години карактеристично је:

- повећање броја читалаца за 881 у односу на претходну годину,
- организовање креативних радионица и бесплатан упис 400 ученика 12 четвороразредних школа на сеоском подручју које су удаљене од града од пет до 30 километара,
- увођење новог библиотечко-информационог софтвера COBISS 2 чиме је и чачанска Библиотека постала део виртуелне мреже Србије,
- успешна организација 47. „Дисовог пролећа” чији су програми омогућили установи гостовање у Паризу са изложбом „С невиних даљина” посвећеном песнику Владиславу Петковићу Дису и у Пољској на међународном скупу „Ка југу” у 2011. години.
- дигитализација више од 100.000 докумената, посебно локалног листа „Чачански глас,” и његова доступност преко интернета.

Проширење делатности и повећање обима услуга није пратило повећање броја извршилаца нити веће финансијско улагање буџета града и Министарства културе: број запослених остао је исти, а финансијска средства незнатно су увећана у односу на буџет 2009. године!

Финансирање библиотеке

Градска библиотека финансира се из буџета града Чачка, буџета Републике Србије који подржава рад Матичне службе и суфинансира одређене пројекте, донација и сопствених прихода од чланарине, услуга књиговезнице и продатих књига. Укупан приход Библиотеке у 2010. години био је 28.179.000 динара, од чега су средства оснивача града Чачка износила 24.507.000 динара (86,97 %). Укупна средства Републике дозначена установи у 2010. износила су 1.132.000 динара, с тим што је преко рачуна буџета града прослеђено 647.000 динара (2,305%) за рад Матичне службе и штампање часописа „Глас библиотеке”, а на рачун Библиотеке дозначено је 485.000 динара за суфинансирање програма „Дисовог пролећа”. Чачанска банка а. д. помогла је са 50.000 динара штампање књиге лауреата Саше Јеленковића, а сопствени приходи износили су 883.000 динара. Приход Библиотеке чине и накнадна средства за извођење јавног рада у износу од 351.688 динара и средства за реализацију летњих радионица (39.000 динара) која потичу са позиција буџета града Чачка.

Расходи Градске библиотеке за личне дохотке, сталне материјалне трошкове, извршење плана и организовање манифестација износили су 27.927.000 динара, са преносом добити од 191.000 динара у 2011. годину.

Средства оснивача Библиотеке увећана су у поређењу са буџетом у 2009. за 872.369 динара (стални трошкови, јавни рад за који је додатно одвојено према одобреном пројекту 351.000 динара и ванредно 90.000 за санирање последица пожара у просторијама Радио Чачка у Дому културе). Оснивач је своје обавезе испунио са 98,86 одсто. За редовно функционисање установе и остварење програма уложено је у 2010. години 4.304.167 динара, што представља 17,56 посто од укупно пренетих средстава града, која су увећана за 10,38 одсто у поређењу са претходном годином. За зараде 27 запослених радника Градске библиотеке буџет града издвојио је 17.945.922 динара, што чини 73,23 одсто укупно пренетих пара буџета. Просечна зарада запослених (14 са високом, један са вишом, седам са средњом, један КВ, три ПК и један НК радник) износила је 33.072 динара. Плате нису повећаване у складу са Законом о буџету за 2010. ни за динар у односу на 2009. годину.

Коришћење библиотечке грађе

У 2010. читалачка породица Градске библиотеке бројила је 6.314 читалаца и увећана је у односу на претходну годину за 881 члана. Ако се има у виду да је 2007. у Библиотеку било уписано 4.316 корисника, онда је повећање од 2.000 чланова за три године велики успех и сведочи о добром раду, отворености установе и добром фонду књига са којим Библиотека располаже. На жалост, повећан обим услуга не прати и повећање броја извршилаца, па се јавља опасност да корисници убудуће не добију адекватну услугу.

У Одељењу за одрасле читаоце уписано је 3.036 чланова (2.820 у 2009), у Дечијем 2.265 читалаца, што је повећање за 355 корисника, а у четири огранка 1.033 члана. У Мрчајевцима је уписано 387 читалаца, у Заблаћу 357, Пријевору 186 и Прељини 83. Укупно је уписано 1.029 предшколаца, 2.083 основаца, 900 ученика средњих школа, 437 студената, 247 радника, 1.282 службеника док категорију „остали” чини 336 чланова.

На читање је издато 137.750 књига што сведочи да су у 2010. читаоци прочитали 6.292 публикација више него годину дана раније (у 2009. издато је 131.458 књига). Часописе, дневну штампу и друге услуге читаонице користило је 3.917 лица, а издато је на коришћење 392 часописа и 19.826 новина и листова. Читаоци Градске библиотеке у 2010. години користили су укупно 157.968 књига, часописа и новина што је у поређењу са 2009. повећање за више од десет хиљада јединица (у 2009. коришћено је 146.336 јединица грађе, а у 2008. години 129.964 публикација).

Увођењем интернета у Дечије одељење, као и огранке у Заблаћу и Мрчајевцима, повећан је и број услуга бесплатног интернета који пружа библиотека на 8.100 посета. Сајт Градске библиотеке и друге електронске адресе у 2010. години забележио је 62.000 посета што уз редовно учешће љубитеља културе програмима установе и кориснике библиотечке грађе збирно показује да Градска библиотека годишње пружи више од 330.000 разних врста услуга грађанима локалне заједнице и да је библиотека највише коришћени локални сервис.

Забележено је и 108.008 појединачних посета корисника одељењима Библиотеке (у 2009. години било је 100.767 читалаца). Процент обухваћености чланством у Библиотеци у односу на укупан број житеља општине је 5,39 одсто, што говори о још увек великом броју „недоступних” корисника и популацији до које књига не допире. То се углавном односи на рубне делове града и сеоско становништво и показује у ком правцу заједница треба да усмери своје деловање. Библиотеци би постојање библиобуса и повећање броја запослених олакшало рад на терену и омогућило већу заступљеност специјалних група и локалног становништва у коришћењу фондова.

Обрт књижног фонда у 2010. години био је 1,01 посто.

У књиговезници је корицењем „продужен живот“ 573 књиге. Корицењи су и трајно се чувају комплети *Полиџике* (12), *Сјорџа* (12), *НИН-а* (2) *Чачанског гласа* (2), *Чачанских новина* и *Таковских новина*. За трећа лица укорицењено је 18 публикација и послато на разне адресе 206 пакета.

Књижни фонд Библиотеке износи 136.266 уведених књига.

Стручно одељење

У протеклој години фонд Градске библиотеке обновљен је са 6.227 публикација које су стручно обрађене и распоређене у одељења. До средине јуна библиотека је користила БИБЛИО програм и за ову базу инвентарисано је и уведено 1.818 монографских публикација (Одељење за одрасле 917, Научно 155, Дечије 261, Мрчајевци 112, Заблаће 227, Прељина 44, Покретно-Пријевој 62, Марксистичко 40 и Завичајно 33 публикације). Прелазак на нови програм и формирање базе СОBISS2, којој је претходило стручно оспособљавање и полагање за лиценцу девет радника, остварен је 22. јуна, па је 4.376 новоприновљених књига уведено у нову базу. База БИБЛИО и СОBISS2 су паралелно у употреби за претраживање фонда све док се ретроактивно не унесу сви записи. У БИБЛИО бази остало је 72.251 MFN записа, а преласком на нови систем рада престала је потреба штампања каталошких листића и вођење инвентарске књиге. За СОBISS2 је обезбеђен брзи интернет, штампач за инвентарну књигу, штампач за налепнице за бар-кодове и сталан приступ узајамној бази НБС. За два целодневна приступа (45 еура један) средства обезбеђује Министарство културе, а Библиотека је од октобра преузела плаћање трећег приступа бази како би убрзала унос података из БИБЛИО базе у нови програм. За пола године креирано је, унето и из узајамне базе НБС преузето 16.000 записа, што чини СОBISS2 базу Градске библиотеке за 2010. годину.

У Стручном одељењу у прошлој години, кроз редовни годишњи расход због застарелости, похабаности и отуђења, расходовано је 170 сликовница (Дечије 122, а на терену укупно 48). Из фонда Одраслог одељења исписано је 1.811 књига, Дечијег 194, Мрчајеваца 67, и Покретног 17. Укупно је расходовано 2.089 публикација и уредно искњижено из базе и инвентарске књиге. Књиговодствена вредност излучених књига је 20.089 динара. Урађен је и списак књига одвојених за депо из Одељења за одрасле (564). У Стручном одељењу стално су запослене Наташа Поповић, библиотекар, Бранка Лазовић, књижничар са пола радног времена, а најзменично Бранислава Видојевић и Снежана Планић (књижничари) које раде у огранцима у Мрчајевцима (два дана), Заблаћу (један дан) и Пријевоју (један дан), као и Дубравка Илић по потреби.

Куповина књига

Стандарди прописују да библиотека која опслужује 120.000 становника треба годишње да обнови фонд са 7.500 књига. То подразумева праћење текуће издавачке делатности и обнову фонда књигама које су се од употребе похабале и поцепале. Набавка се врши средствима које обезбеђује буџет града и она су у протеклој години износила 1.602.000 динара, док је из прихода библиотеке купљено књига за 177.000 динара.

Куповином је набављено 2.922 књига и 170 сликовница чија је вредност 1.345.394 динара. Поклоне чини 2.717 књига разних дародаваца чија је процењена вредност 619.000 динара, а добијене су из заоставштине Драгана и Данице Ћировић, Бранке Бесаровић из Београда, Јелисавете Суруџић, штампарије „Светлост”, издавачких кућа „Пчелица”, Службени гласник, „Легенда” и других, као и књиге које је даровала Чачанска банка а. д. (око 400). Народна библиотека Србије поклонила је 210 публикација процењених на 257.900 динара, а Министарство културе је кроз откуп даровало 389 књига (вредност 177.026 динара). Фонд је увећан за 6.227 књига чија је вредност 2.399.655 динара.

У Одељење за одрасле читаоце опредељено је 3.332 публикације, у Дечије 844, Научно 433, Завичајно 487, Покретно 155, Мрчајевце 289, Прељину 138, Заблаће 481 и Марксистичко 41 књига.

Одељење за одрасле читаоце

У Одељење за одрасле читаоце у 2010. години уписано је 3.036 читалаца, 220 више него претходне године. Током године услужено је 64.546 лица која су користила 86.351 књига. Најбројнији корисници су службеници (20.874), средњошколци (16.422 посете), студенти су 10.186 пута тражили услуге овог одељења, радници 7.764, а остале професије 9.207. Најтраженији су били наслови из стране, преведене литературе, па је прочитано 53.026 наслова књига из других књижевности. Следи домаћа белетристика са 19.742 прочитана наслова, дела из филозофије и психологије позајмљена су 2.828 пута, коришћено је 1.361 наслова религијске литературе, друштвених наука, права и економије 2.622, медицине и техничких наука 1.875, уметности, спорта и фотографије 789, а историје и географије 2.839 књига. Радник овог одељења Душица Косић Брковић, библиотекар, била је на обуци за COBISS2, стекла лиценцу и из узајамне базе преузела 1.715 записа. У Одељењу за одрасле запослена су два библиотекара (Биљана Рајичић и Душица Косић) и два књижничара (Душица Цибралић и Ми-

лица Стовраг). Стручни радници одељења поставили су у току године више пригодних изложби књига и приказа књига за читање.

Дечије одељење

Последњих година највећи пораст броја корисника забележен је у Дечијем одељењу, што поништава тврдње да најмлађи не читају. Добра пословна политика установе која је усмерена ка деци, како у граду, тако и на сеоском подручју, дала је резултате: у 2010. уписано је 2.265 малишана, од чега 797 предшколског, а 1.468 основношколског узраста. У поређењу са претходном годином уписано је 355 корисника више, а најмлађи су прочитали 28.351 књигу. Књижни фонд обогаћен је са 844 наслова дечијих књига и 122 сликовнице.

У Дечијем одељењу услужено је 20.409 малишана: предшколци су посетили Дечије одељење 4.549 пута, основци 15.504, средњошколци 87, а студенти 136 пута. Библиотека је остварила добру сарадњу са Дечијом установом „Радост“, па је у октобру 450 малишана и 70 основаца организовано посетило Дечије одељење. Порасту интересовања за књигу код најмлађих допринело је организовање бројних креативних радионица у летњем периоду кроз које је током јула и августа прошло 100 дечака и девојчица који су 600 пута присуствовали програмима. Отварање интернета и посета дечијих писаца, као и популарни наслови и добар избор књига, привукли су младе у Библиотеку. У Дечије одељење уписани су и ђаци из Миоковаца, Милићеваца, Вранића, Трбушана и Вујетинаца који су кроз пројекат „Библиобусом до читалаца на селу“ постали чланови велике читалачке породице Градске библиотеке. У одељењу су запослени библиотекари Маријана Лазић и Јелена Дуковић (у 2010. години Јелену Дуковић због порођајног одсуства мењала је Ана Нешић). Сва три библиотекара учествовала су у реализацији програма за децу на селу и популарисању књиге и читања код најмлађих.

Огранци Библиотеке

Рад оgranака Градске библиотеке у Чачку служи као позитиван пример бриге за културне потребе становника на селу. У четири ogranка уписано је укупно 1.033 члана. Одељења у Мрчајевцима и Заблаћу раде два дана у недељи, а у Прељини и Пријевору по један дан. Према стандардима, у ogranцима се захтева најмање 30 радних сати седмично, што Библиотека због малог броја извршилаца не може да оствари. У Мрчајевцима, најстаријем одељењу Библиотеке на селу, уписано је 387 лица, од чега 126

предшколаца, 188 основаца, 15 ученика средње школе, пет студената и 53 осталих структура. Читаоци у огранку у Мрчајевцима прочитали су 4.832 књиге.

Најмлађи огранак Библиотеке у Заблаћу (2003) пример је колико је књига потребна деци на селу. Уписано је 357 чланова: 69 предшколаца, 226 основаца и 62 осталих. У Заблаћу је у 2010. години прочитано 8.079 књига. У Пријевору је 186 чланова прочитало 1.765 књига, а у Прељини 83 члана користило је 707 публикација. У огранцима раде Бранислава Видојевић, Дубравка Илић, Снежана Планић и Милан Поповић.

Завичајно одељење

У Завичајном одељењу Библиотеке приновљено је 487 књига. Услуге одељења користило је 489 лица, којима је издато на употребу 435 књига, 6.315 часописа и новина, као и 38 фотографија. У Завичајно одељење распоређена су два радника са високом стручном спремом (Марија Орбовић и Оливера Недељковић, које имају и стручна звања библиотекар саветник, односно виши библиотекар) која су 2010. стекла лиценце за COBISS и за шест месеци унели у базу 3.601 запис.

Збирка од 1.152 годишта периодике обогаћена је са још 28 нових часописа и новина. Купљено је шест годишта локалног листа *Чачански глас* са укупно 286 бројева: 1952. година (45 бројева), 1953 (49), 1954 (46), 1955 (47), 1956 (50) и 1962 (49). На овај начин допуњена су годишта *Чачанског гласа* са недостајућим бројевима, а 1962. годину Библиотека није поседовала. Купљена су репринт издања *Гласа Јединственог народноослободилачког фронта Србије* (три годишта, 11 бројева), репринт *Борбе* која је излазила у Ужицу од 1941. до 1943. (три годишта, 39 бројева), *Победа* од 1949. до 1952. године која је излазила у Титовом Ужицу (133 броја), као и фељтони које је новинар Милан Ђоковић објављивао у *Вестима* и *Експрес њолиџници*. Збирци од 6.089 фотографија придодато је 544 јединице. Разврстано је и инвентарисано 702 новинска чланка и 60 рукописа, прикупљено 42 плаката и 125 позивница. Радници овог одељења припремили су две изложбе: Марија Орбовић изложбу „Штампана реч 2010”, а Оливера Недељковић изложбу „С невиних даљина” посвећену 130. годишњици од рођења песника Владислава Петковића Диса са којом је отворено 47 „Дисово пролеће.” Радове су објављивале у часописима „Дисово пролеће” и „Глас библиотеке”.

Одељење часописа и листова

У току 2010. године Одељење листова и часописа посетило је 3.917 лица која су користила 19.826 примерака новина и 392 часописа. Услуге су највише тражили службеници (880), радници (339), студенти (82), остали (2.608) и други.

Одељење је обogaћено са седам нових наслова часописа (*Бачке искре*, *Нумизмаичар*, *Анџологија*, *Архив*, *Годишњак катедре за српску књижевност*, *Mathematica*, *Moravica*, *Istorija*). Инвентарисано је и повезано 40 годишта часописа, односно 127 свезака. Коначан број записа у електронској бази је 21.340. Радник одељења Мирко Дрманац, библиотекар, полагао је за лиценцу за COBISS и у другој половини године радио је на уносу фонда Одељења за одрасле читаоце у узајамну базу. У читаоници периодике ради Мирославка Радовановић, књижничар.

За кориснике се набавља седам наслова дневне, девет наслова недељне или двонедељне штампе, и два месечника. Трајно се чувају *Политика*, *Сјорп* и *НИН*, као и 86 наслова часописа из књижевности, историје, психологије и других области који су набављани у 2010. години. Фонд периодике Градске библиотеке броји 3.588 инвентарисаних годишта часописа и 399 годишта новина. У каталог серијских публикација уведено је 369 наслова часописа и 18 наслова новина. На страним језицима је само 12 наслова часописа (седам на руском, три на енглеском и по један на француском и немачком).

Матична служба

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ одлуком Владе Србије од 1994. године матична је установа за све библиотеке у Моравичком округу. Стручни надзор и помоћ библиотекарима четири општинске библиотеке са осам огранака, 44 школске (34 основне и 10 средњих), три специјалне и једне библиотеке општег типа, пружају два радника Матичне службе (Дубравка Илић и Милан Поповић). У току 2010. године 117 пута су посећене библиотеке на терену, извршен надзор и обука радника. Чачанске школске библиотеке посећене су 89 пута, у горњомилановачкој општини 17 пута је указивана помоћ у раду библиотекарима, у лучанској општини 17 и две у ивањичкој. Истовремено је обука радника обављана и у матичној установи и телефоном пружана упутства за рад и савети. Два библиотекара припремљена су за полагање стручног испита (из Чачка и Горњег Милановца), а више школских библиотекара упућено је на стручне семинаре за стицање лиценци. За школске библиотекаре Моравичког

округа Градска библиотека организовала је једнодневни стручни семинар коме је присуствовало 39 кандидата, а предавачи су били Светлана Јанчић из Народне библиотеке Србије, а из чачанске Библиотеке Даница Оташевић и Дубравка Илић.

Радници Матичне службе спроводе литерарни конкурс за ученике школа у округу који се расписује у оквиру Дисових свечаности, координирају рад жирија и доделу награда. Афирмацију ученичког стваралаштва радници Матичне службе врше и кроз учешће најбољих радова на Фестивалу дечијег хумора у Лазаревцу и другим конкурсима, где ђаци редовно добијају награде.

Матична служба организовала је отварање интернета у Мрчајевцима и Заблаћу, као и избор „Нај-читалаца” у овим огранцима. Један радник ове службе ради у огранку у Заблаћу, а други у Прељини. Библиотекар Дубравка Илић реализовала је са лицима на јавном раду, Маријом Радловић и Владимиром Симићем највише креативних радионица и посета сеоским школама и ђацима. У 2010. години Дубравка Илић стекла је лиценцу за COBISS, а учествовала је и на стручним скуповима на Златибору, у Иригу, Лазаревцу и Нишу.

Радници Матичне службе квартално шаљу извештаје о раду Министарству културе и Народној библиотеци Србије, а извештаје о надзору свакој школи, спроводе годишњу анкету о стању у библиотекама округа и праве програм рада на основу којег се одобравају средства за суфинансирање.

На основу одобреног пројекта рад Матичне службе Градске библиотеке у 2010. години Министарство културе помогло је са 500.000 динара.

Научно одељење

У Научном одељењу раде два радника са звањем библиотекар саветник, а један има и академско звање магистар (Милица Баковић и мр Маријана Матовић). Услуге Научног одељења Градске библиотеке у 2010. години користило је 4.613 читалаца којима је издато на коришћење у читаоници одељења 7.166 публикација из свих области стваралаштва. Књижни фонд обогаћен је са 433 наслова, углавном нових књига, енциклопедија, речника, лексикона и стручне литературе. За кориснике је међубиблиотечком позајмицом потраживано 188 публикација из Народне библиотеке Србије, Библиотеке Матице српске и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић.” Корисници овог одељења су углавном студенти (1.199), средњошколци (1.036) и остале делатности (1.690).

Маријана Матовић похађала је обуку за COBISS и стекла лиценцу за рад у узајамној бази НБС, те је започела унос фонда Научног одељења у базу COBISS. Милица Баковић аутор је изложбе и каталога лауреата

Дисове награде Саше Јеленковића под називом „Праг оностраног“ и више приказа књига. Објављивала је текстове у *Дисовом пролећу*, *Чачанском гласу*, *Чачанским новинама* и *Сремским новинама*. Маријана Матовић је водила неколико књижевних вечери, обављала је и послове лектора и коректора за часопис *Глас библиотеке* и књигу *Полећ (1924-1926)*, а објављивала је приказе књига и текстове за сајт Библиотеке, као и текстове у *Гласу библиотеке* и *Дисовом пролећу*. Члан је Стручног већа и редакција „Гласа библиотеке“ и „Дисовог пролећа.“

47. „Дисово пролеће“

Манифестација „Дисово пролеће“ била је у знаку обележавања 130. година од рођења песника Владислава Петковића Диса (1880-1917) и лауреата Дисове награде за 2010. Саше Јеленковића. Четрдесет седме Дисове свечаности отворене су 10. марта изложбом „С невиних даљина“, аутора Оливере Недељковић, коју је за месец дана видело више од хиљаду основаца и средњошколаца. Тим поводом штампан је водич-информатор о Дисовом животу „Изван сваког зла“, аутора Данице Оташевић, и објављен аудио DVD Дисових песама које казује глумац Витомир Вицо Дардић. Изложба о Дисовом животу отворена је 30. септембра у Зајечару, граду где је песник завршио гимназију и једно време учитељевао у селу Прлита. Спроведени су традиционални конкурси за рукопис за прву песничку збирку, есеј и литерарне радове ученика Моравичког округа, а најбољи прилози су награђени. Значај овом конкурсима дају и награде које млади песници добијају за књиге објављене у Чачку. Тако је Бојан Васић, „Млади Дис“ за 2009. годину, за књигу „Срча“ добио Награду „Матићев шал“.

Библиотека је организовала научни скуп о песништву Александра Ристовића, једног од најзначајнијих српских песника друге половине 20. века, рођеног у Чачку и добитника Плакете са Дисовим ликом за 1983. годину. Пројектом је руководио проф. др Радивоје Микић, а радове су саопштили: Саша Радојчић, др Бојана Стојановић Пантовић, Соња Веселиновић, Милета Аћимовић Ивков, Милан Алексић, Горан Коруновић, Бојан Чолак, Виолета Јовановић и др Ранко Симовић.

Гост Градске библиотеке био је и др Андреј Базилевски из Москве, запослен у Институту за светску књижевност Руске академије наука, који је превео на руски језик највећу антологију српске поезије на три хиљаде страница, између осталих и завичајне песнике Диса, Брану Петровића, Даницу Марковић, Стевана Луковића, Бранка В. Радичевића и друге.

Програм за најмлађе обележило је гостовање дечјег песника Моше Одаловића у десетак основних школа, као и поетско-музички рецитал

средњошколаца, насловљен „Ноћас љубав долазила к мени”, према једном Дисовом стиху. Програм је припремила Драга Гавриловић.

Лауреату Дисове награде Саши Јеленковићу објављена је збирка песама под називом „Књига о сумњи” чије штампање је омогућила Чачанска банка а. д., а припремљена је и изложба са каталогом „Праг оностраног”, аутора Милице Баковић. Чињеница да је лауреат из Зајечара инспирисала је организаторе манифестације да сниме двадесетоминутни филм о два Дисова завичаја, Чачку и Зајечару. Филм је snимио Мики Златић по сценарију Данице Оташевић, а овом приликом делегација чачанске Библиотеке први пут је посетила Горњу Прлиту где је Дис био учитељ од 1906. до 1908. године. Објављен је и 41. број часописа *Дисово пролеће* и књига Андрије Б. Ивановића, добитника награде „Млади Дис” за 2010. годину под називом „Паклена рунда”. Програм 47. „Дисовог пролећа”, осим у Чачку, одвијао се у Краљеву, Београду, Заблаћу и Зајечару, а организоване су три изложбе, 11 књижевних вечери и промоција, и научни скуп. У огранку Библиотеке у Заблаћу, родном месту песника Диса, 17. марта отворен је интернет клуб.

Манифестацију „Дисово пролеће” финансирали су град Чачак са 1.683.163 динара, Министарство културе са 485.000 и Чачанска банка са 50.000 динара. За реализацију 47. Дисових свечаности уложено је 1.929.609 динара. Новчани износ Дисове награде износио је 200.000 динара и традиционално га додељује град Чачак, а награду лауреату уручује градоначелник Велимир Станојевић. Средства за програм „Дисовог пролећа” чине саставни део годишњег финансијског плана Градске библиотеке.

Културно-просветна делатност Библиотеке

Своју културно-просветну мисију Библиотека спроводи током целе године. Обележавању Савиндана на нивоу града Библиотека се прикључила организовањем изложбе књига посвећених Светом Сави (припремила Милица Баковић), традиционалном, једанаестом по реду, изложбом „Штампана реч” аутора Марије Орбовић и уручивањем награде „Исаило А. Петровић” за дизајн Слађани Тутуновић за опрему водича Народног музеја „Чачак у прошлости”. Издавачким подухватом проглашена је публикација *Историја Чачка : хронологија од праисторије до 2000. године* коју је објавио Међуопштински историјски архив, а ауторима Лели Павловић и Горану Давидовићу уручена је Награда „Даница Марковић”.

У току 2010. године Библиотека је промовисала књигу *Полећ : 1924-1926* аутора Марије Орбовић, коју је објавила крајем 2009., а заједно са Историјским архивом објавила је књигу „Живот под окупацијом” Богдана Трифуновића која сведочи о окупацији Чачка за време Првог светског

рата. Објављена је и 16. свеска годишњака *Глас библиотеке* коју је уредила Марија Орбовић, а штампала Библиотека. Гост библиотеке у јуну био је и јерменски писац, преводилац и србиста, професор Универзитета у Јеревану и почасни конзул Републике Србије у Јерменији, Бабкен Симоњан коме је приређено књижевно вече и изложба „Две отаџбине Бабкена Симоњана” (аутор Маријана Матовић).

У оквиру званичне посете граду Чачку, 23. априла гости Градске библиотеке били су амбасадор Француске, господин Жан Франсоа Терал, амбасадорка Белгије госпођа Дениз де Хувер, амбасадор Румуније господин Јон Мацовеи и господин Андријано Мартинс, заменик шефа делегације ЕУ у Србији, за које је приређен пригодан програм.

У 2010. години Библиотека је велику пажњу посветила раду са најмлађима. За време великог школског распуста у Дечијем одељењу организоване су креативне радионице под називом „Лето у библиотеци”. Кроз осам занимљивих радионица у две узрасне групе прошло је 100 основаца, а на крају је приређена изложба радова.

Посебан програм осмишљен је за децу на селу и изведен од септембра до краја децембра у 12 нижеразредних школа које су од града удаљене од пет (Трбушани) до 30 километара (Рошци). Пројекат под називом „Библиобусом до читалаца на селу” са 351.000 динара финансирао је кроз јавни рад град Чачак. Одобрена средства предвиђала су запошљавање два лица са високом стручном спремом за спровођење јавног рада у руралној средини, који су осмислиле и са тимом библиотекара реализовале Даница Оташевић и Дубравка Илић. У Библиотеку је бесплатно уписано 410 ученика и редовно су им у школу допремане књиге, али и организоване креативне радионице, посете песника, здравствених радника, приказивани филмови и представе. Пројектом су биле обухваћене школе у Трбушанима, Качулицама, Вранићима, Милићевцима, Миоковцима, Рошцима, Вујетицима и Бечњу, Остри, Мојсињу и Прислоници, али су додатно укључени и ђаци у дневном боравку школе у Прељини и Виљуши.

Круна програма за децу била је представа аматера краљевачког „Абрашевића” и првакиње краљевачког позоришта Биљане Константиновић 14. децембра у Дому културе, када су изведене две представе пред око 800 чачанских малишана. Овај програм Библиотека је поклонила најмлађима поводом Дана библиотекара и Дана града Чачка.

За „нај” библиотекарe проглашени су Марија Орбовић, Богдан Трифуновић и Дубравка Илић који су награђени књигама.

Учесници програма

У програмима Градске библиотеке (укупно 37) учествовали су: Гроздана Олујић, проф. др Мило Ломпар, Драган Лакићевић, Душко Новаковић, проф. др Михајло Пантић, Милутин Петровић, Тања Крагујевић, Љиљана Шоп, Ненад Шапоња, Саша Јеленковић, Бојан Васић, др Андреј Базилевски, Мирјана Булатовић, Мошо Одаловић, Дејан Илић, Ђорђе Деспић, Васа Павковић, проф. др Радивоје Микић, Даница Вукићевић, Александар Шаранац, Јасмина Тонић, мр Предраг Петровић, Милицав Савић, Радован Поповић, проф. др Гојко Тешић, др Ранко Симовић, др Бојана Стојановић Пантовић, Виолета Јовановић, Соња Веселиновић, Милан Алексић, Милета Аћимовић Ивков, Горан Коруновић, Бојан Чолак, Петар Милорадовић, Петар Матовић, Милош Милишић, Никола Ника Стојић, Миладин Вукосављевић и Бабкен Симоњан.

Учесћна су узели и драмски уметници Витомир Вицо Дардић, Небојша Дугалић и Биљана Константиновић, Алтернативна радионица „Реч”, Средња музичка школа „Др Војислав Вучковић”, мецосопран Јана Милишић и Петар Илић из Краљева, Дуо Владан Стевановић Ђидовац и Зоран Марјановић, сликари Божидар Плазинић, Сава Степанов, Данијел Бабић, Селена Вицковић, Вера Галешев, Ана Ивић, Тадија Јаничић, Анђела Мујчић, Предраг Шиђанин, Маја Буцаров, Бојан Новаковић, Бојан Цветковић, Срђан Ђиле Марковић, Владимир Марковски и Владислав Шћепановић.

Награду Библиотеке на XIV Пролећном аналиу добила је Вера Галешев, а састоји се од плакете и новчаног дела од 10.000 динара.

Директор

Осим законом и Статутом радне организације предвиђених обавеза, директор Градске библиотеке (Даница Оташевић) главни је и одговорни уредник свих издања установе (у току године објављена су два часописа, три књиге и каталог) и директор манифестације „Дисово пролеће”, као и аутор информатора „Изван сваког зла” и истоименог DVD-ја. Директор 47. „Дисовог пролећа” у потпуности осмишљава програм и предлаже Одбору на усвајање, стара се о извршењу и квалитету манифестације. Директор је аутор више пројеката од којих су најзначајнији: „Библиобусом до читалица на селу”, јавни рад који је прихваћен од града Чачка, пројекта „47. Дисово пролеће”, које је помогло Министарство културе са 485.000 динара и изложбе „То је онај живот где сам пао и ја”, посвећене Владиславу Петковићу Дису, коју је Министарство културе одобрило за приказивање

у Културном центру Србије у Паризу, марта 2011. године (суфинансирано са 265.000 динара).

Осим тога, директор је организовао посету Библиотеци руског академика др Андреја Базилевског и отварање изложбе о Дису у Зајечару, снимање првог аудио издања Дисових песама и извођење летњих креативних радионица, као и опсежног рада на снимању, прикупљању и обради аудио записа, видео снимака и друге грађе из завичајног наслеђа. Директор је члан редакције *Гласа библиотеке* и *Дисовог њролећа*, учествује у раду Заједнице матичних библиотека Србије и члан је Одбора за организовање Летњих дана културе.

Центар за дигитализацију

У Центар за дигитализацију распоређена су за стално два радника (Богдан Трифуновић М.А. и Александар Вукајловић, информатичар који је у 2010. положио стручни испит за библиотекара). На дигитализацији је радило и више лица на цивилном служењу војног рока. Центар прикупља, обрађује и чува аудио и видео грађу, па је у 2010. инвентарисано 28 VHS касета, 24 аудио траке, 70 компакт дискова са аудио грађом и 198 DVD дискова аудио-визуелне грађе и мултимедија. У дигиталном облику чува се неколико стотина сати снимљене грађе, радио и телевизијских емисија, старих филмова и трака.

Свакодневна ажурност веб сајта, лака доступност информацијама и претраживост уз могућност преузимања података, допринела је великој посети – 62.000 приступа! Страницу Библиотеке на Facebook следило је 720 особа, док су видео исечци на сајту You Tube (објављено 10 снимака) прегледани 5.300 пута. У 2010. години 83 лица пријавило се за примање обавештења о раду установе електронском поштом. Центар је покренуо профил Библиотеке на друштвеној мрежи Твитер, где вести из чачанске библиотеке прати 29 установа и појединаца. Током године 31 лице се обратило Библиотеци за разне услуге користећи рубрику „Питајте библиотекара“.

Дигитализацијом је у 2010. заштићено 20.391 страница грађе: 57 страница прес клипинга, 2.331 страница монографских публикација, 9.044 странице новина, 18 разгледница, 363 фотографије и 8.537 страница разних часописа. Библиотека је код чачанске фирме „Докус“ дигитализовала 31.000 микро-филмова локалног листа *Чачански глас* (1932-1995) и обрадом учинила доступним и лако претраживим бројеве до 1954. године, а на интернету *Глас* је доступан до 1952. Библиотека је на путу да обезбеди и годишта *Слободног гласа* за период од 1948-1950. која не поседује у свом фонду.

У електронску форму пребачени су и заштићени бројеви *Преглед цркве епархије жичке* за период 1919-1935, часопис *Врело* (1983-2008), где је свих 35 бројева постављено на интернет. Библиотека истовремено у електронски облик пребацује видео грађу снимљену на VHS касетама и тај облик преноса грађе наставиће се и наредне године.

Дигитализацијом је у 2010. заштићено 88.099 страница библиотечке грађе (без дигитализованих страница *Чачанског гласа*), док је на интернет постављено 20.000 страница с могућношћу преузимања. Дигитална грађа чува се на серверу у Центру, док су резервне копије снимљене на 250 DVD дискова и меморијски заузимају преко један терабајт података.

Центар за дигитализацију чачанске Библиотеке активан је у пружању помоћи другим библиотекама које тек започињу електронску заштиту грађе, па је Богдан Трифуновић одржао дводневну обуку библиотекарица Народне библиотеке „Филип Вишњић” у Бијелини и излагао радове на више стручних скупова и сусрета библиотекара. Запослени у Центру одржавају информациону мрежу Библиотеке, инсталирали су два интернет клуба и програм COBISS, ангажовани су на изради пројеката (девет домаћих) и један међународни (eIFL). Богдан Трифуновић је радове објављивао у *Дисовом њролећу*, *Гласу библиотеке* и *Зборнику Народног музеја*. Александар Вукајловић писао је у *Гласу библиотеке*, учествовао у техничкој подршци програма за децу и обезбеђивању фото и видео материјала за архиву Библиотеке.

Учешће на стручним скуповима

Стручну обуку за COBISS и лиценцу стекло је девет радника Библиотеке: Марија Орбовић, Наташа Поповић, Дубравка Илић, мр Маријана Матовић, Душица Косић, Мирко Дрманац, Оливера Недељковић, Снежана Планић и Ана Нешић.

На стручном скупу библиотекара Дечијег одељења у Лазаревцу саопштење о раду са најмлађима у чачанској Библиотеци презентовале су Маријана Лазић и Ана Нешић. Дубравка Илић учествовала је на међународном стручном скупу библиотекара Србије, Македоније и Бугарске у Нишу на тему „Библиотеке без граница”, где је говорила о раду у границама Градске библиотеке, а саопштење је објављено у зборнику. Рад Дубравке Илић објављен је и у стручном часопису *Бележница* у Бору.

На 17. стручном скупу библиографа у Инђији учествовале су са саопштењима библиотекари Градске библиотеке Марија Орбовић, Оливера Недељковић и Наташа Поповић, чији ће радови бити објављени у зборнику. Марија Орбовић је у 2010. уређивала 16. број часописа *Глас библиотеке* и радове објављивала у *Зборнику Народног музеја* и два библиотечка

часописа. Оливера Недељковић је радове објавила у часописима *Библиотекар*, *Крагујевачко чииалиише*, *Панчевачко чииалиише*, *Траг* (Врбас), и *Библиозона* (Ниш).

Богдан Трифуновић је у издању Међуопштинског историјског архива и Градске библиотеке објавио књигу *Живой њод окуйацијом : чачански округ 1915-1918*, а публикувао је и рад о дигитализацији у чачанској Библиотеци у тематском броју часописа *Култура*, број 129. На тему дигитализације Едиције „Златна књига”, Трифуновић је објавио рад у крушевачком стручном часопису *Савремена библиотика*, а урадио је и видео презентацију о чачанском штампарству и издаваштву за скуп библиотекара Србије, „Библионет” у Пожаревцу. У 2010. години Богдан Трифуновић учествовао је на међународном скупу у Задру, где је тема била „Библиотеке у дигиталном добу” са радом из праксе Градске библиотеке. Трифуновић је започео и докторске студије на Интернационалном институту „Artes Liberales”, Универзитета у Варшави у Пољској.

Милица Баковић аутор је каталога за изложбу о стваралаштву Саше Јеленковића, а Даница Оташевић информатора *Изван сваког зла* који представља најтачнију илустровану биографију песника Владислава Петковића Диса.

Оџрема

Библиотека је за набавку опреме у 2010. години имала на располагању само 233.000 динара: из буџета града 188.000 динара и из средстава Републике (матична средства) 45.000 динара. Купљено је четири рачунара, „зебра” и дуплекс штампач за COBISS, као и још два ласерска штампача. Од намештаја набављена је једна стаклена витрина за радове полазника керамичке креативне радионице.

Просџор и кадрови

Овлашћени радници Одељења за развој библиотечког система Народне библиотеке Србије, Бојана Вукотић и Ивана Тодоровић, извршили су 22. септембра 2010. године надзор у Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис” и у записнику констатовале да град Чачак располаже са само 821m² библиотечког простора, што је 25 одсто од Стандардима предвиђеног за јавне библиотеке у Републици Србији (у граду у две зграде 669m², Мрчајевци 70m², Прелџина 30m², Пријевор 27m² и Заблаће 25m²). Према Стандардима потребан простор за рад јавних библиотека у општини Чачак (117.072 становника) је 3278m², односно 28m² на 1000 становника

општине. За потребе града Чачка (73.217 становника) неопходан је простор за јавну библиотеку од 2263m² (31m² на 1000 становника града).

Према Стандардима, минималан број библиотечно-информационих стручних радника у јавним библиотекама је један библиотекар и један књижничар на 5000 становника. Потребе Градске библиотеке у Чачку су 48 стручних радника, а Библиотека има само 22, односно 45,83 одсто од стандардног броја. Са овако неповољним простором и малим бројем извршилаца, Библиотека се налази у незавидном положају, посебно што исти број радника обавља и одговорну културну мисију и реализује манифестацију од посебног друштвеног значаја за град Чачак „Дисово пролеће.”

У 2010. години град Чачак откупио је зграду Дома војске за потребе Градске библиотеке, која ће бити наредних година приведена намени и на тај начин проблем простора разрешен. Акутан проблем малог броја извршилаца за основне библиотечно-информационе делатности и културне програме може да успори даљи развој Градске библиотеке, до чега, надамо се, неће доћи. Улагањем у стручни кадар Библиотеке, оснивач улаже у будућност и људске ресурсе локалне заједнице чиме показује одговорност за напредак и развој друштва.

PUBLIC LIBRARY "VLADISLAV PETKOVIĆ DIS"
IN YEAR 2010*Summary*

The Public library „Vladislav Petković Dis” had 6314 library users in 2010 and compared to the previous year the number of library users was increased by 881 new members. Library holdings were enlarged by 6227 books and the number of publications has risen to 136 266. There were 108 008 visitors of the library and 5,39 % municipality population are members of the library. The readers borrowed 137 750 books, 19 826 newspapers and magazines and together with 62 000 site visits, 8100 internet services and high attendance at the cultural events the library has become the most used local service with more than 300 000 services offered to the users.

The total annual income of the institution was 28 179 000 RSD and that amount was provided by the City budget 24 507 000 RSD (86,97%), Ministry of Culture 1 132 000 RSD, and „Čačanska banka” 50 000 RSD; 883 000 RSD came from our own financial resources. The personal income fund for 27 employees was 17 945 922 RSD and the amount spent for various programs, library acquisitions and equipment was 4 304 167 RSD (17,56%). The library successfully finished all the programs and by implementing the new program COBISS became an integral part of the Serbian National Library shared database.

Keywords: work report, library financing, Public library, 47. „Disovo proleće”, library material, local history collection, director

Danica Otašević

Са доделе Дисове награде лауреату Саши Јеленковићу (2010)

Најмлађима се поклања највећа пажња